

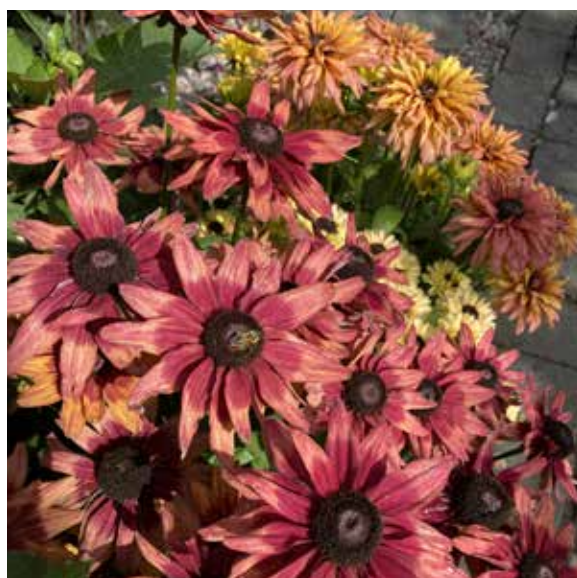
VERKSAMHETS- BERÄTTELSE 2023

RIKSFÖRBUNDET
SVENSK TRÄDGÅRD

INNEHÅLL

Ordföranden har ordet	3
Organisation	4
2023 – ett år i hållbarhetens tecken	6
1 Blomstrande föreningsliv.....	8
2 Kunskap och hållbarhet.....	17
3 Kunskapsöverföring till kommande generationer.....	22
4 Positiv ekonomi.....	24
Samhällsnytta och påverkansarbete	26
Detta är RST	27
Styrelsen 2023	27

© 2024 Riksförbundet Svensk Trädgård

Riksförbundet Svensk Trädgård
Box 2966
187 29 Täby
08-792 23 40
svensktradgard.se

FOTO Inger Ekrem och RST om inget annat anges
OMSLAGSBILD iStock och RST
FORM Charlotta Rahm

Verksamheten kontrolleras av Svensk Insamlingskontroll
Plusgiro 900601-6
Bankgiro 900-6016

Ordföranden har ordet

STRATEGIN SÄTTS PÅ PROV.

2023 blev det år vi kastade oss in i att implementera vår tioårsstrategi, antagen samma år vid förbundsstämman. Även om all förändring inte kommer över en natt, så kan vi märka att framförhållningen blivit mycket bättre med den nya tvååriga verksamhetsplanen. De flesta special-satningar vi satte upp för året har sjösatts, och flera redan gått i mål.

STYRNING GENOM ARBETSRÅDEN.

Tre nya styrelsemedlemmar hälsades välkomna in i arbetsgrupperna utifrån förbundets fokusområden – *förening, kunskap, barn och ekonomi*. Dessa råd har fungerat mycket bra som arbetsmetod. Kommunikationen och transparensen mellan kansliet och styrelsen underlättar och stärker planeringsarbetet, nu när vi utvecklas framåt. Vi kan rekommendera denna form till större föreningar, som har arbetsutskott. (Hör av er om ni vill höra mer om formen.) Råden justeras efter behov, och i föl insåg vi att vi saknade diskussioner kring marknadsföring, varpå vi omvandlade Ekonomirådet till Marknadsföringsrådet.

Enligt verksamhetsplanen infördes även ett nytt råd – Temarådet. Rådet är tänkt att ta fram övergripande teman att löpa som röd tråd genom hela verksamheten ett år eller flera. Syftet är att det ska bli tydligare vad vi fokuserar på under perioden. För att alla skulle få en känsla för innebörden av ett temas påverkan, jobbade samtliga på kansliet och i styrelsen med detta på den gemensamma heldagsworkshopen. Mycket konstruktivt!

FÖRSTÄRKT KOMMUNIKATION OCH BÄTTRE GENSVAR.

Under 2023 lades fokus på att utöka föreningssidorna på hemsidan med många matnyttiga råd och tips om aktiviteter. (Arbetet är planerat att fortsätta 2024.) Det skickades ut fler Com.Posten, och nytt var även nyhetsbrev direkt till medlemmarna. Gensvaret har också blivit bättre, när fler föreningsstyrelser och medlemmar hört av sig och gett feedback. Precis det vi önskar! Det är när vi vet vad som behövs som vi kan förbättra och utvecklas tillsammans.

Fler föreningar än vanligt valde att skicka representanter till regionmötena. Det ledde till fantastiska utbyten mellan föreningarna. Men även till att förbundsdirektören och ledamöter i förbundsstyrelsen kunde ta med sig inspiration tillbaka. Vi såg en möjlighet att utveckla regionmötena vidare, och började lägga grunden under vintern.

PÅVERKANSARBETET ÄR I FULL

GÅNG. Förra året talade jag om att "Svensk Trädgård ska ta ledartrojan för hållbar trädgårdskultur". I föl tog vi initiativ till flera utvecklingar inom FOR, som ni kan läsa om i denna verksamhetsberättelse. Vi etablerade en kontakt med SLU, upprättade en lista för examensarbeten, samt deltog på branschdag i Alnarp för trädgårdsingenjörer. Ett stort kliv i rätt riktning. Vi har stridit för att rädda radioprogrammet *Odling med P1* i debattartiklar och mejl. Tyvärr verkar beslutet definitivt. Sveriges Radio snappade upp en av våra nyare webbartiklar

Ordförande Karina Brozinic och vice ordförande Helena Karlén representerade RST och FOR på branchdag Alnarp.

om att ta vara på höstloven, vilket ledde till ett fint reportage med vår förbundsdirektör. Precis så vi vill bli uppmärksammade. Det märks även att budskapet om hållbar trädgård sipprat igenom hela vår organisation, så att det blir en snackis på alla nivåer. Vi är alla ambassadörer för det som gör oss gott i trädgården, och hur vi i vår tur påverkar genom våra trädgårdar och odling!

Karina Brozinic,
styrelsens ordförande

Organisation

STYRELSEN. Under året har styrelsen för Riksförbundet Svensk Trädgård, RST, sammanträtt vid sex tillfällen, varav fyra möten har genomförts digitalt. Dessa ägde rum den 16 februari, 18 april, 24 april (konstituerande möte efter fullmäktige), 29 maj, 18 augusti och 18 november. Dessutom deltog styrelsen i en **strategiworkshop** den 17 november, tillsammans med kanslipersonalen, för att ytterligare stärka samarbetet och riktningen framåt. Vice ordförande har representerat RST i FOR:s styrelse och tillsammans med representanter från kansli och övrig styrelse medverkat på FOR:s vinterkonferens. Styrelsemedlemmarna har deltagit i olika möten och råd relaterade till sina ansvarsområden. Engagemanget har också inneburit deltagande på mässor som Nordiska Trädgårdar, deltagande på regionmöten och vid sommarmötet i Stockholm. Som representant för förbundet och styrelsen har tidigare styrelseledamoten Inger Palmstierna

fört vår talan i Elitplantstationens styrelse. Hela styrelsen presenteras på sidan 27.

FULLMÄKTIGE. Årets fullmäktigemöte hölls på Hotell Tapetfabriken i Sickla, med 32 röstberättigade ledamöter och 7 styrelsemedlemmar närvarande. Dessutom deltog tolv personer med förslags- och yttranderätt. För att öka tillgängligheten gavs möjlighet att delta via videolänk, något som 16 personer utnyttjade. Mötet beslutade att **medlemsavgiften** för 2025 ska förbli oförändrad jämfört med 2024. Valberedningens förslag antogs, vilket innebar nyval av Helena Karlén till vice ordförande, samt ytterligare tre nya ledamöter: Frida Tollerz, Gotland, Ulf Fransson, Tingsryd, och Berit Kriström, Umeå. Övriga ledamöter på omval valdes om. Revisionsarbetet stärktes med omval av Tuula Ranebäck som internrevisor och Ann-Christine Svensson som revisorssuppleant. Avgående

styrelseledamöter Therese Forsberg, Catharina Kihlström Lexén och André Strömquist tackades av för sitt engagemang i förbundets styrelse.

VALBEREDNING OCH FIRMA-TECKNARE. Valberedningen för 2023 består av Therese Forsberg (sammankallande), Catharina Kihlström Lexén och Staffan Håkansson, alla valda för ett år. Firmatecknare har under året varit ordförande Karina Brozanic och förbundsdirektör Inger Ekrem.

KANSLIPERSONALEN har under året bestått av Inger Ekrem (förbundsdirektör), Anna-Karin Fallheden (kommunikatör), Christina Säll (redaktör för *Hemträdgården*), Lise-Lotte Björkman och Henrik Bodin (trädgårdsrådgivare), Bibbi Bonorden (projektledare, Odlå unga odlare), samt Sanna Friberg och Jessica Linderot (organisationssekreterare). Utöver detta har vi haft en vikarie, Hanna-Marie Linderot

KANSLIPERSONAL

INGER EKREM
förbundsdirektör

ANNA-KARIN FALLHEDEN
kommunikatör

CHRISTINA SÄLL
redaktör

SANNA FRIBERG
organisationssekreterare

JESSICA LINDEROT
organisationssekreterare

LISE-LOTTE BJÖRKMAN
trädgårdsrådgivare

HENRIK BODIN
trädgårdsrådgivare

BIBBI BONORDEN
projektledare

som förstärkt medlemservice. Tillsammans bildar denna grupp ett effektivt kansli, vars insatser på deltid och heltid motsvarar 5,2 heltidstjänster, vilket varit avgörande för verksamhetens dagliga drift och framgångar.

Under perioder av hög arbetsbelastning har kansliet tillfälligt utökat teamet med timanställda och vikarier för att hantera sjukskrivningar. Marina Bengtsson från Sjöbo Trädgårdsförening har agerat konsult för att stödja föreningarna med medlemsregistret. Förutom vår ordinarie personal har vi haft förmånen att involvera personer i tidsbegränsade projektanställningar, finansierade helt eller delvis av FOR, som ytterligare stärkt vår kapacitet.

EKONOMIHANTERING OCH BOKFÖRING. Bokföringsbyrån Hägern har tagit hand om den löpande bokföringen, fakturabetalningar, löneutbetalningar och bidragsadministration, inklusive årsbokslutet. Sanna Friberg har skött medlemsavgifter, fakturering och hantering av medlemsregistret, medan förbundsdirektör Inger Ekrem har haft det övergripande ekonomiansvaret, inklusive uppföljning mot budget och rapportering till styrelsen. Förbundets revisor har varit Tuula

Ranebäck och auktoriserad revisor har varit Felicia Krusell, RSM.

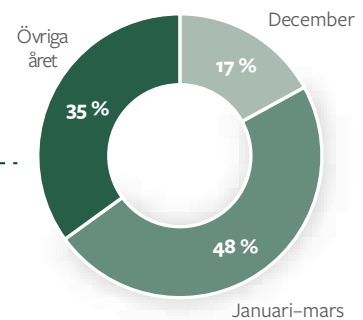
KANSLIETS DAGLIGA ARBETE. Kansliet har varit bemannat varje dag, där personalen flexibelt kombinerat arbete på plats med hemarbete, med undantag av julhelgen och några veckor i juli. Under året har regelbundna möten hållits, inklusive redaktionsmöten och planeringsträffar för sommarmötet, hemsidan, mässor och olika råd. För de som tillfälligt arbetar på distans har digitalt mötesdeltagande varit ett smidigt alternativ, vilket underlättat samverkan och effektivitet i vårt arbete.

Medlemservice har huvudsakligen hanterat ärenden via e-post (ca 80 %) och telefon (ca 20 %).

ARBETSMILJÖINSATSER. För RST är arbetsmiljöarbetet en grundpelare för att säkerställa en effektiv och framgångsrik verksamhet. I takt med att vi anpassar oss till flexibla arbetsformer, där hemarbete kombineras med arbete på kontoret, ökar betydelsen av att som arbetsgivare aktivt övervaka och främja en god arbetsmiljö. Detta innebär att vi noggrant efterlever de föreskrifter som rör den organisatoriska och sociala arbetsmiljön.

För att stärka vårt arbetsmiljöarbete ser vi kontinuerlig över eventuella förbättringsmöjligheter av den fysiska arbetsmiljön, med särskilt fokus på ergonomi. Vi har samarbete med företagshälsovård för att säkerställa att våra medarbetare får det stöd och de resurser de behöver för att må bra. Vi strävar efter att skapa en arbetsplats som inte bara är säker och hälsosam, utan också inspirerande och motiverande för alla medarbetare. ■

TELEFONSAMTAL MED MEDLEMSERVICE

MEDLEMSAVGIFTER, KR

	2021	2022	2023	2024	2025
Föreningsmedlemmar	250	275	275	275	275
Enskilt anslutna medlemmar	315	340	340	340	340
Hushållningssällskap	715	740	740	740	740
Studenter	250	275	275	275	275

2023 – ett år i hållbarhetens tecken

Den övergripande verksamhet som finns upptagen i våra stadgar täcker tre områden:

- att vårda och värva medlemmar och föreningar för att med ökade medlemstal stärka organisationens inflytande.
- att ytterligare förbättra vår kunskapsförmedling, kommunikation och service.
- att öka kännedomen om organisationen och dess verksamhet.

Verksamhetsberättelsen följer vår strategi 2023–2033 och den lagda verksamhetsplanen för 2023 antagen på fullmäktigemötet och presenteras utifrån fyra huvudområden:

- 1 Blomstrande föreningsliv.
- 2 Kunskap och hållbarhet.
- 3 Kunskapsöverföring till kommande generationer.
- 4 Positiv ekonomi.

Samhällsnytta och påverkansarbete

är en viktig del i vårt arbete, och ingår i det arbete vi gör genom FOR.

mål var att uppmuntra trädgårdsägare att skapa mer klimat och miljösmarta utomhusmiljöer. Vi höjer medvetenheten om hållbar odling, trädgårdens miljö- och klimatpåverkan, problematiken med invasiva arter och riskerna med att få in gifter i trädgården genom produkter och köpta organiska material.

Förbundets arbete har innefattat att sprida kunskap genom artiklar, faktablad, evenemang, föreläsningar, rådgivning och kurser, både på riks- och på lokalnivå. I detta fungerar vår nya [hemsida, svenskträdgard.se](https://www.hemsida.svenskträdgard.se), som en central resurs för att dela med sig av artiklar, videor och informationsblad om hållbar odling till en bred publik, från föreningar till den breda allmänheten.

Inspirationen till vårt projekt om trädgårdens klimatnytta och dess roll i att stödja biodiversitet hämtades från The Royal Horticultural Society (RHS) i Storbritannien och deras rapport *The RHS Sustainable Strategy – Net Positive for Nature and People by 2030*. Denna rapport satte ambitiösa mål för hållbar

Vi är en miljöorganisation

Förbundet erhöll organisationsbidrag från Naturvårdsverket för ideella miljöorganisationer inför 2023. Detta bidrag är avsett för ideella organisationer som bidrar till att uppnå Sveriges nationella miljö kvalitetsmål och kan användas för verksamhetens löpande kostnader, såsom kansliets drift, administration och personal. Med dessa medel har Riksförbundet kunnat stärka sitt arbete inom miljö- och klimatområdet, inklusive utvecklingen av vår hemsida till en effektiv plattform för att sprida kunskap om hållbar odling samt miljö och klimatvänliga metoder.

Under 2023 lade vi särskild vikt vid kunskapsöverföring till nästa generation. Vi har arbetat med att förmedla kunskap, publicera nytt innehåll samt förbättra befintligt

material. Genom att digitalisera vårt material når vi en bredare publik, inklusive trädgårdsägare, föreningar och utbildningssektorn som formar framtidens beslutsfattare. Ett viktigt

Levande jord med daggmaskar. Foto Lise-Lotte Björkman.

Ta vara på löven, intervju i Sveriges Radio.

ett centralt element i kampen mot klimatförändringarna. En frisk jordmån ger inte bara ökad biologisk mångfald och bättre vattenhantering, utan spelar också en viktig roll i koldioxidlagringen. Att främja metoder för att bevara och förbättra jordens hälsa är avgörande för att uppnå långsiktig hållbarhet.

Medlemmar och allmänheten har fått tillgång till hållbar trädgårdsrådgivning, och nya faktablad om hållbar ekologisk odling publiceras årligen, just nu 46 faktablad tillgängliga för allmänheten.

Trädgårdar kan spela en viktig roll i klimatarbetet genom att minska växthuseffekten. Svenska trädgårdar, som tillsammans täcker en yta lika stor som Blekinge, bidrar till unika livsmiljöer och ekosystem. Växter tar upp koldioxid från atmosfären och binder in den i

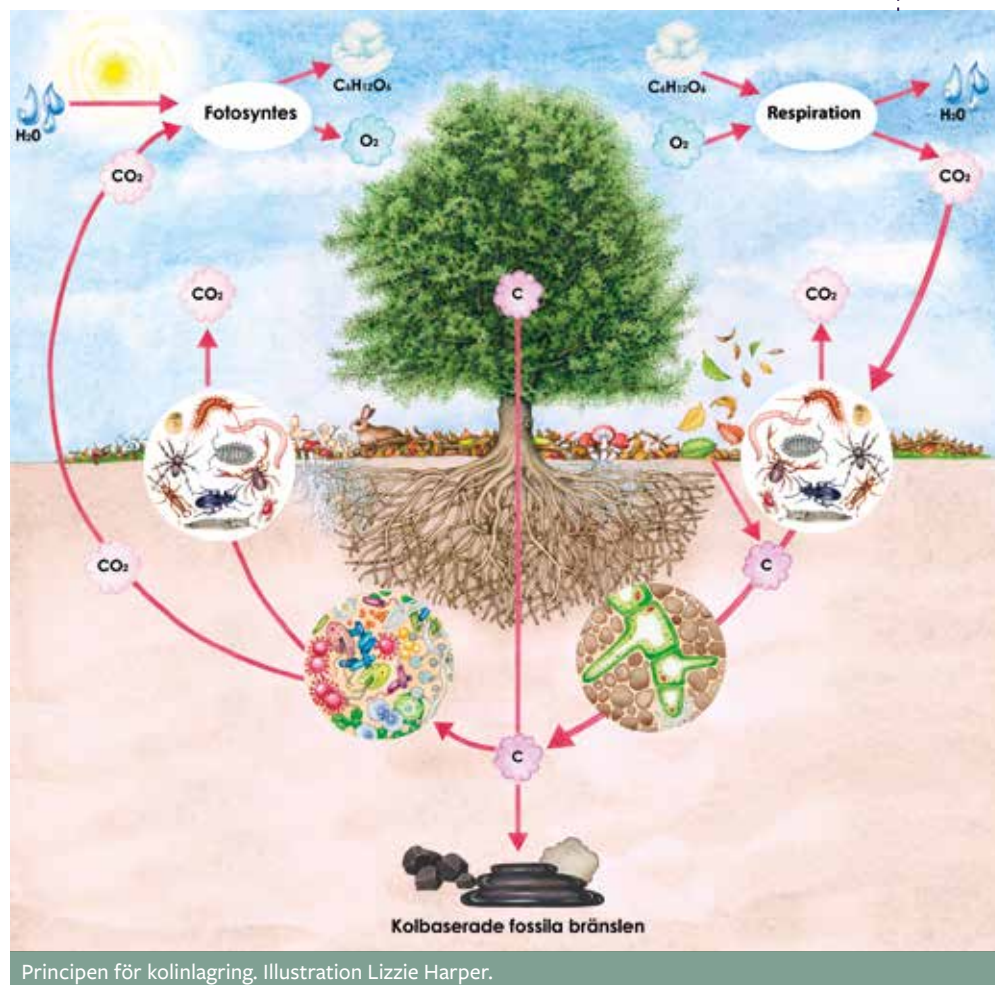
SKRIFTEN
Trädgårdens klimatnytta

har fått tryckas om och har delats ut på mässor och föreningsevenemang över hela landet. Den finns till försäljning i vår webbshop.

vegetation och jord, och där spelar även gräsmattor en viktig roll i kolets kretslopp. Genom att öka antalet träd och buskar i trädgårdarna, kan dessa lagra upp till sex gånger så mycket kol jämfört med nuvarande nivåer. Detta skulle innebära att om alla Sveriges drygt 2 miljoner villahushåll optimerade sina trädgårdar för kolinlagring, kunde den totala mängden kolinlagring öka med 15 miljoner ton kol, motsvarande 55 miljoner ton koldioxid. ■

trädgårdsodling från flera perspektiv, inklusive hur trädgårdar medverkar till koldioxidlagring och därigenom minska klimatpåverkan.

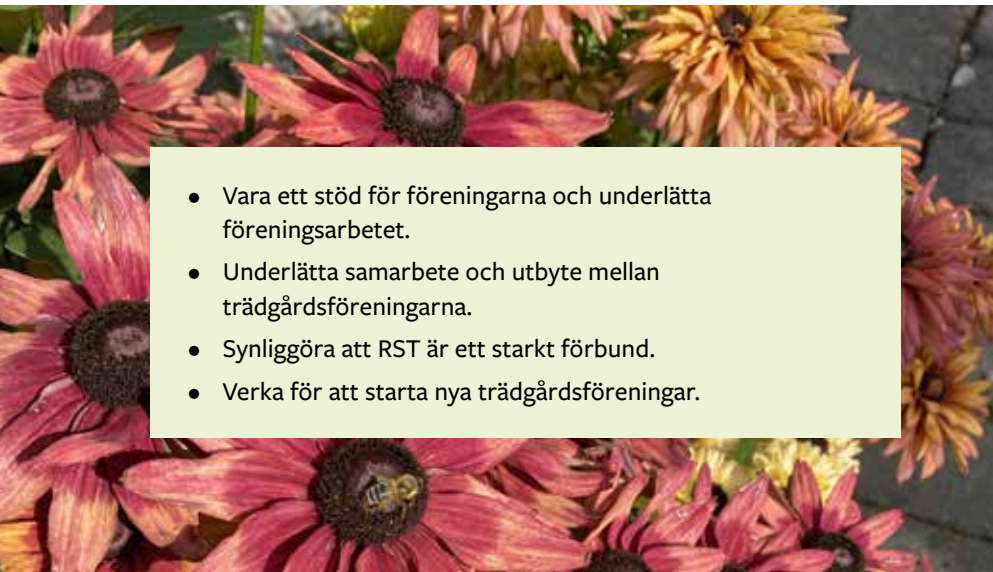
Vi främjar biologisk mångfald genom att informera om vikten av varierad vegetation i trädgårdar, inklusive skapandet av gröna korridorer, för att bevara och stärka det svenska växt- och djurlivet. Genom att informera om och främja klimatsmarta trädgårdsodlingsmetoder har vi tagit ett steg i rätt riktning mot en giftfri miljö. Trädgårdar spelar en avgörande roll i utvecklingen av samhällen. Genom att förmedla kunskap om trädgårdars betydelse och argumentera för deras integration i stads- och bostadsmiljöer, är vi med på att främja målet om en god och hållbar bebyggd miljö. Vi främjar en hållbar trädgårdsodling, med särskilt fokus på klimat- och miljöfrågor och lyfter fram trädgårdens avgörande betydelse för hela samhällets utveckling. Vi arbetar för jordens hälsa, något som är grundläggande för all odling och

Principen för kolinlagring. Illustration Lizzie Harper.

1

Blomstrande föreningsliv

- Vara ett stöd för föreningarna och underlätta föreningsarbetet.
- Underlätta samarbete och utbyte mellan trädgårdsföreningarna.
- Synliggöra att RST är ett starkt förbund.
- Verka för att starta nya trädgårdsföreningar.

MEDLEMSSERVICE erbjuder service till medlemmar och föreningar via telefon, e-post och post. Den ansvarar för förbundets medlemsregister samt bistår med svar på frågor relaterade till medlemskap och föreningsangelägenheter. Därtill uppdateras information på hemsidan som berör medlemmar och föreningar, samt förbereder material för Com.Posten, ett nyhetsbrev som regelbundet skickas ut till alla föreningsstyrelser. Föreningar vänder sig till medlemservice för att beställa gratis tidningar och material för medlemsvärvning på evenemang.

Medlemservice sköter fakturering av föreningarnas medlemmar, bokföring av medlemsavgifter och utbetalning till föreningarna samt inbetalningskort för medlemskap. I sedvanlig ordning skickas kommande års medlemskort ut med *Hemträdgårdens* sista nummer för året. All hantering av beställning från webbutiken och andra försäljningar sköts också av medlemservice.

Vid utgången av 2023 använder majoriteten av föreningarna möjligheten att arbeta i medlemsregistret arcMember

COM.POSTEN

Vårt nyhetsbrev distribueras varje månad (utom juli) till alla föreningsstyrelser. Det är fyllt med nyttig information för styrelsemedlemmar, såsom viktiga datum, praktiska råd, detaljer om bidrag, hantering av medlemsavgifter, specialerbjudanden för föreningar samt uppdateringar om relevanta aktiviteter och evenemang. I varje utgåva av Com.Posten visas ett urval av aktuella aktiviteter bland föreningarna under rubriken "Trädgårdslandet runt".

Informationen är avsedd för intern användning inom föreningarna och kan läsas på föreningens sidor på vår hemsida.

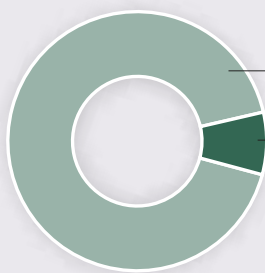
– 335 föreningsansvariga hade tillgång till systemet. Förbundet har fortsatt med utbildningar i arcMember genom digitala informationsmöten och personlig assistans samt uppdaterade användarmanualer.

Implementeringen av arcMember har varit till stor nytta. Det har medfört reducerad arbetsbörda för föreningar och kansli samt lägre kostnader på grund av färre postutskick för föreningarna, bättre överblick av medlemsdata genom att skapa medlemslistor och registrera nya medlemmar, samt skicka e-post direkt genom systemet. Möjligheten att betala via Swish eller kort vid nyanmälan av medlemskap aktiverades också under året. ■

1112 engagerade i föreningsstyrelserna och flera hundra anslutna till arbetsgrupper som anordnar aktiviteter

ANTAL MEDLEMMAR

TOTALT
32 422
(33 mandat vid
fullmäktige 2024)

Föreningsmedlemmar
29 902 (varav 4 112 familjemedlemmar)

Direktmedlemmar
2 520 (varav 74 familjemedlemmar
och 53 skolor, samt medlemmar i nätverk)

Av föreningsmedlemmarna
var 881 anslutna till fler föreningar

Fullmäktigemötet

Den 22 och 23 april ägde förbundets fullmäktigemöte rum, vilket är organisationens högsta beslutsfattande enhet. Deltagare från medlemsföreningar och valsamverkan över hela Sverige samlades för att göra viktiga beslut angående förbundets framtida riktning, inklusive den nya strategin på lång sikt, den operativa planen för de kommande två åren, medlemsavgifter, samt utnämningen av nya medlemmar till förbundsstyrelsen.

Vi välkomnade Berit Kriström från Umeå, Frida Tollerz från Gotland och Ulf Fransson från Tingsryd som nya medlemmar i styrelsen. Mötet tackade varmt **Catharina Kihlström Lexén** från Göteborg, **André Strömqvist** från Falun, och **Therese Forsberg** från Umeå, som tillsammans har bidragit med 21 års arbete i styrelsen.

NY STRATEGI OCH TVÅÅRIG

VERKSAMHETSPLAN. Fullmäktige antog den framarbetade strategin för förbundets verksamhet 2023–2033. Med rådgivning, information och kunskapsspridning om hållbart, hänsynsfullt odlande bidrar

Varmt tack till avgående styrelsemedlemmar.

förbundet till att uppfylla de nationella miljömålen genom fokusområden: ”Blomstrande föreningsliv”, ”Kunskap och hållbarhet”, ”Kunskapsöverföring till kommande generationer” och ”Positiv ekonomi”. Fullmäktige antog en tvåårig verksamhetsplan 2023–2024.

Helgen präglades av informativa och inspirerande sessioner. Lördagens agenda inleddes med en presentation av Bibbi Bonordens projekt och rapport om trädgårdens

klimatfördelar. Christina Säll, redaktör för *Hemträdgården*, delade med sig av insikter kring tidskriftens tillverkningsprocess. Andreas Andersson och André Strömqvist diskuterade Andrés bok *Handbok för en gammal trädgård*, som utsågs till Årets trädgårdsbok 2022. Dagen avrundades med att av ordförande Karina Brozanic gav en översikt av RST:s strategi för åren 2023–2033, samt en session där deltagarna fick möjlighet att ställa frågor inför söndagens fullmäktigemöte. ■

Fullmäktigemötet i Sickla, 23 april, var ett hybridmöte med deltagare även på distans.

FÖRSÄKRINGSSKYDD

Förbundets föreningar har ett omfattande försäkringsskydd genom Länsförsäkringar och Trygg Hansa. Dessa försäkring består huvudsakligen av fyra komponenter:

1. ansvarsförsäkring
2. förmögenhetsbrottsförsäkring
3. rättsskydd
4. olycksfallsförsäkring.

→ För ytterligare information om vårt försäkringsskydd, läs mer på hemsidan under föreningsinformation.

svensktradgard.se

Vår hemsida erbjuder omfattande information och resurser för både medlemmar, föreningar och alla som är intresserade av trädgård.

Vår rådgivningssida innehåller information och vägledning för både nybörjare och erfarna trädgårdsentusiaster. Där finns artiklar, rapporter, och svar på vanliga frågor inom trädgård. Dessutom finns det möjlighet att få råd från trädgårdsrådgivare och hitta certifierade fruktträdsbeskärare. Den innehåller en

rad ämnen från hållbar trädgårdsodling till specifika råd om växtval, beskärning, och hantering av invasiva växter. Läs mer under "Trädgårdsråd" som har en ny avdelning; "Hållbar trädgård".

På sidan "Odlingsaktiviteter med barn" finns inspiration och förslag på odlingsrelaterade aktiviteter anpassade för barn. Dessa aktiviteter är tänkta att inspirera till kreativitet och lärande både utomhus och inomhus, enskilt eller i grupp. Avdel-

ningen innehåller en rad olika idéer, som att skapa ekosystem, experimentera med växter, anlägga en "Sinneslund", baka jordlimpa, och flera andra engagerande projekt som uppmuntrar barn att utforska naturen och odling.

Föreningsbidrag

Förbundets föreningar erbjuds årligen möjligheten att ansöka om bidrag för att stödja kursverksamhet, informationsinsatser och projekt fokuserade på miljövänlig trädgårdsodling. Syftet med dessa medel, som tillhandahålls via FOR från Jordbruksverkets anslag, är att stödja och utveckla fritidsmässig trädgårdsodling, förbättra trädgårdskulturen och boendemiljön samt främja hållbar ekologisk

odling. Bidragen ska hjälpa till att bevara odlingskunskaper för framtida generationer.

Under det gångna året har flera föreningar tagit tillvara på möjligheten att arrangera både fysiska och digitala föreläsningar och andra aktiviteter, för vilka de har sökt och erhållit ekonomisk ersättning. För att stödja dessa initiativ, höjdes bidragsbeloppets tak till 6 000 kronor per förening och år. Föreningarna kunde även söka upp till 2 000 kronor som stöd till faddrar/mentor för skolodlingsprojekt.

Dessutom kunde föreningar ansöka om projektbidrag upp till 20 000 kronor under det första året och 10 000 kronor för det andra året för:

- Utvecklingsprojekt: Dessa projekt syftar till att utveckla föreningens verksamhet på sätt som kan innebära att nå nya målgrupper eller att arbeta med de prioriterade målområdena.
- Särskilda aktiviteter: Riksförbundet uppmuntrar ansökningar för att genomföra särskilda aktiviteter som inte är en del av den ordinarie föreningsverksamheten.

PRIORITERADE OMRÅDEN

- Barn- och ungdomar. Projekt som riktar sig till att engagera barn och ungdomar i trädgårdsodling och miljöfrågor.
 - Integrationsprojekt. Initiativ som främjar integration genom trädgårdsrelaterade aktiviteter och projekt.
 - Nyskapande/uppstart av projekt. Innovativa projekt som utvecklar nya metoder eller ansatser inom trädgårdsodling och hållbarhet.
- Ytterligare information om bidragen finns på förbundets hemsida.

FÖRENINGAR SOM SÖKTE OCH FICK BIDRAG 2023

- Falubygdens Trädgårdsodlare.
- Hägersten Skärholmens Trädgårdssällskap.
- Jämjö Trädgårdsförening.
- Katrineholms Trädgårdsförening.
- Kungälv's Trädgårdsförening.
- Ljungby Trädgårdsförening.
- Norrköpings Trädgårdssällskap.
- Norrtälje Trädgårdsförening.
- Sjöbo Trädgårdsförening.
- Skara Trädgårdsförening.
- Södra Ölands Trädgårdsvänner.
- Sollentuna Trädgårdsgille.
- Stora Lundby Trädgårdsförening.
- Täby-Vallentuna Trädgårdsförening.
- Trädgårdsföreningen Från frö till planta.
- Trädgårdsföreningen Liljekonvaljen.
- Trädgårdsodlarna i Hudiksvall.
- Trädgårdssällskapet Kungsängsliljan.
- Zontrotsarna.

För barnaktivitet

- Bräkne Hoby Trädgårdsförening. ■

Trädgårdsmässor

Riksförbundets monter på Nordiska Trädgårdar sett från ovan.

NORDISKA TRÄDGÅRDAR är Nordens största trädgårdsmässa. Under trädgårdsmässans fyra dagar träffade vi nya och gamla medlemmar, vi upplyste om vår organisation och delade ut medlemspresent till de som hälsade på i montern.

Totalt fick vi in 157 nya medlemmar. Vi sålde 88 st. av det nya särtrycket *Torra lägen*. 1 200 st. befintliga medlemmar besökte oss och hämtade ut sin medlemspresent.

Vi engagerade yngre besökare och 350 barn gjorde vår tipsrunda och fick med sig potatis hem, vi informerade om odlingsutmaningen #potatis2023 och Odlå unga odlare. Totalt sålde vi produkter för närmare 30 000 kr. ■

Drygt 1500 medlemmar besökte vår monter

UNDER MÄSSDAGARNA

Medlemshörnan på Nordiska Trädgårdar.

Bron i montern på Nordiska Trädgårdar var populär bland de yngsta odlarna.

Eva Kolm, Trädgårdens eldsjäl 2023.

TRÄDGÅRDENS ELDSJÄL

Under öppningsdagen av trädgårdsmässan Nordiska Trädgårdar 2023 i Älvsjö, hade RST tillfälle att dela ut utmärkelserna Trädgårdens eldsjäl till Eva Kolm från Trädgårdsföreningen Norduppland. Detta pris, som nu delats ut för fjortonde gången, hyllar Evas osjälviska engagemang och passion för trädgård och hållbar odling. Med en bakgrund i Orangeriträdgården i Österbybruk och en livslång dedikation till att bevara kulturarvsväxter är Eva en verklig inspiration. Hennes arbete med att odla, förädla och sprida ovanliga växter har inte bara berikat hennes lokala förening utan också bidragit till en mer hållbar och miljövänlig trädgårdskultur i Sverige.

Priset delades ut av förbundsdirektör Inger Ekrem tillsammans med trädgårdsjournalisten Gunnel Carlson. En uppföljande presentation av trädgårdens eldsjäl finns att läsa i *Hemträdgården* nummer 6 2023.

VÅR TRÄDGÅRD arrangerades på Malmömässan 10–12 mars. På scen fanns Inger Ekrem och Gunnel Carlson som tillsammans med VA SYD och vänner pratade om hållbar vattenanvändning. Skånska Trädgårdssällskap hade en mycket fin monter. ■

Skånska trädgårdsföreningens monter, Vår trädgård.

NOLIA TRÄDGÅRD är Norrlands egen trädgårdsmässa som arrangerades för elfte gången 21–23 april. På plats fanns Västerbottens läns trädgårdsförbund, Umeå Trädgårdssällskap och representanter från FOR. Vi är samarbetspartner. ■

Umeå trädgårdssällskaps monter, Nolia trädgårdsmässa. Foto Umeå trädgårdssällskap.

Sommarmötet 2023

Sommarmötet blev detta år anordnat av kansliet i samarbete med Sollentuna, Västerort och Täby-Vallentuna trädgårdsföreningar. Med Långholmen mitt i Stockholm som bas, bjöds deltagarna på trädgårdsvandringar, föredrag och en festlig middag på Münchenbryggeriet. Söndagen erbjöd guidade turer i koloniområden, avslutande med lunch på Långholmens värdshus.

Återkoppling från deltagare visade att deltagarna var väldigt nöjda med arrangemanget.

Riksförbundet Svensk Trädgård tilldelade 2023 års Kungl. Patriotiska Sällskapets medaljer till individer som utmärkt sig inom trädgårdsodling och biodling. Barbro Nedstam erkändes för sitt arbete med biologiskt växtskydd, Lotta Fabricius Kristiansen för sina insatser inom

biodling och forskning och **Torsten Kellander** för hans bidrag till utomhuspedagogik och trädgårdsodling. Denna uppmärksamhet under förbundets sommarmöte i Stockholm belönar deras ansträngningar för hållbarhet och innovation inom sina fält.

➔ För längre beskrivningar av medaljörerna och samtliga motiveringar läs mer på vår hemsida. ■

Kansliets personal på årets sommarmöte.

Kungl. Patriotiska Sällskapets medaljörer 2023.

Regionmöte Kristianstad.

Regionmöten

Under året genomfördes hela sex regionmöten, tre på vårvintern och tre på hösten. Av dessa var två möten två dagar med övernattnig, i Östersund för Jämtlands, Västernorrland och Gävleborgs läns trädgårdsföreningar i mars 2023 och i Vännäs för Västerbottens läns trädgårdsföreningar i slutet av september. Stockholm norra och Stockholm södra samlades på var sin dag i februari. Östergötlands, Jönköpings, Kalmar och Kronobergs läns trädgårdsföreningar sågs i Oskarshamn i september och Hallands, Skåne och Blekinge läns trädgårdsföreningar sågs i Kristianstad i oktober.

Totalt medverkade 53 föreningar med tillsammans 112 deltagare. Förbundsstyrelsen medverkade med en eller flera representanter. ■

Regionmöte i Oskarshamn.

UNDER ÅRETS
REGIONMÖTEN
MEDVERKADE TOTALT

**53 föreningar
med tillsammans
112 deltagare**

Regionmöte i Västernorrland, Örnsköldsvik.

Regionmöte i Västerbotten, Vännäs.

Hänt i föreningarna

Under 2023 genomförde våra trädgårdsföreningar över 2 000 unika aktiviteter, från trädgårdsvandringar till kompostkurser, stärkande gemenskap och kunskapsutbyte. Förutom dessa, anordnades växt- och fröbyten, trädgårdsresor, föreläsningar, kurser och workshops inom allt från växtförökning till landskapsdesign.

Dessa möten erbjuder en plattform för likasinnade att dela sin trädgårdspassion, lära sig nya färdigheter och inspireras. Bredden av aktiviteter välkomnar alla, oavsett erfarenhetsnivå. ■

Höstträdgårdsmässa, Nordvästra Skånes trädgårdsförening. Foto Eva Sisodiya.

Höstträdgårdsmässa, Nordvästra Skånes trädgårdsförening. Foto Eva Sisodiya.

Lotterivinster, Laholms trädgårdsförening.

Höstmarknad, Täby-Vallentuna trädgårdsförening.

Västerorts trädgårdssällskap, Ekebyhovs slott. Foto Elisabeth Nyström.

Trädgårdsvandring i augusti,
Bräkne Hoby trädgårdsförening.

Årsmöte, Laholms trädgårdsförening.

Foto Västerbottens läns trädgårdsförbund.

Decemberpyssel, Umeå trädgårdssällskap.

Sommarresa i Västerbotten, Bjurholms trädgårdsförening.

Trädgårdsvandring.

Årets rikare trädgård

Gul ullklubba. Foto Anders Henriksson.

Foto Erik Hansson

Folkbildningsprojektet Rikare trädgård delar varje år ut utmärkelsen Årets rikare trädgård. 2023 går den till biologiläraren och naturfotografen Anders Henriksson i Jonstorp, som under pandemin bestämde sig för att dokumentera allt liv han kunde hitta i sin trädgård. Det gick långt bättre än han hade trott.

”Anders Henriksson visar med sitt fotoprojekt vilket enormt rikt liv en trädgård kan innehålla om den har rätt förutsättningar. Det gäller bara att leta och förstå vad man ser. Projektet visar också återigen hur viktiga äldre träd är för den biologiska mångfalden.”

Anders Henrikssons tips för att hitta arter i trädgården:

- Var ute mycket i din trädgård.
- Skaffa en lupp för att kunna se många av de små arterna.
- Var även ute på natten – förutom fladdermöss och nattfjärilar kan man även få se många andra nattlevande djur.
- Vänd ett paraply uppochner och banka på grenar så att krypen ramlar ner i paraplyet. Då får du se hur mycket som faktiskt finns i träden och buskarna. ■

Några av arterna som Anders fotograferat i sin trädgård:

- 450 fjärilar, framför allt nattfjärilar
- över 200 svampar och lavar
- över 180 vilda växter
- 19 nyckelpigor
- 15 humlor
- 115 fåglar
- en ny svampart för Skåne
- en ny insektsart för Sverige.

Årets trädgårdskryp

För tredje året i rad utannonserar Rikare trädgård Årets trädgårdskryp och i år presenteras utmärkelsen tillsammans med Svensk Dagfjärilsövervakning. Årets trädgårdskryp 2023 går till nässelfjärilen – en välkänd trädgårdsbesökare som har mycket att berätta, både om sitt eget och andra fjärilars liv.

Foto Erik Hansson

”Nässelfjärilen är en utmärkt ambassadör för Sveriges fjärilar. Den lever ett intressant liv som är lätt att följa och med några enkla tips kan den skiljas från flera liknande arter. När du lärt känna nässelfjärilen kommer du ha en ökad förståelse för landets fjärilar och kommer kunna hjälpa dem bättre i din trädgård.”

Så gynnar du nässelfjärilen:

- **Värdväxt:** Se till att ha ett bestånd av brännässlor. Gärna på en solig plats i lä.
- **Nektarväxter:** Gärna tidiga arter som sälj, krokus och svalört. Senare på året fungerar exempelvis väddklint och andra klintar, kryddväxter som oregano, blåeld och tistlar.
- **Övervintringsplats:** En liten öppning in till en vind, jordkällare, källare eller annat svalt, skyddat ställe. ■

Rikare trädgård är ett folkbildningsprojekt genom vår paraplyorganisation FOR. → Läs mer på rikaretradgard.se

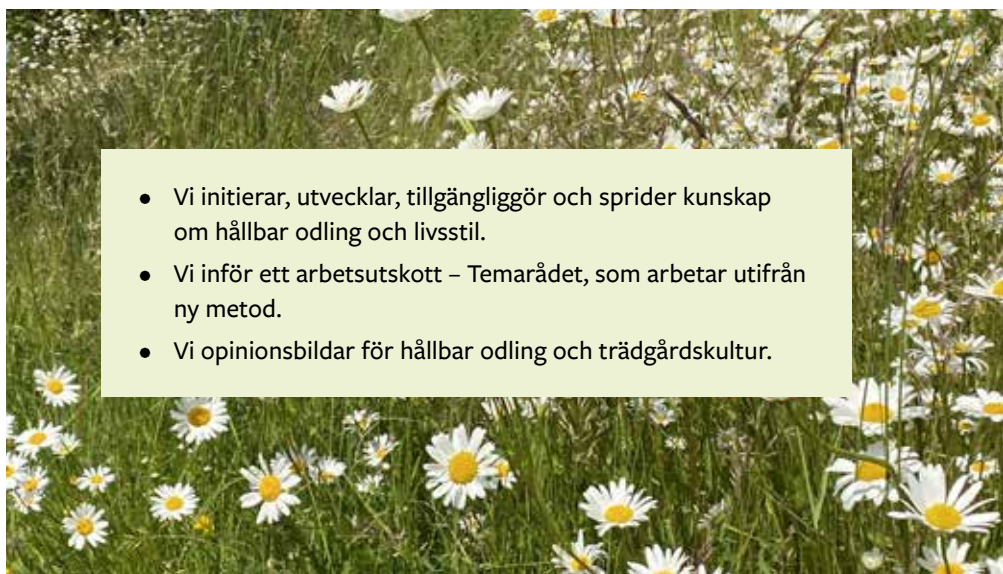
2 Kunskap och hållbarhet

Råden

Som ett resultat av den framtagna strategin och den tvååriga verksamhetsplanen arbetar styrelsen tillsammans med kansliet i olika arbetsråd. Vi har fem råd – Föreningsrådet, Kunskapsrådet, Barnrådet, Marknadsföringsrådet och Temarådet. De två sistnämnda ombildades under året från Ekonomirådet till att omfatta även marknadsföringsfrågor, och Redaktionsrådet till att bli Temarådet.

Temarådet utser ett huvudtema för det kommande året som en röd tråd som en röd tråd genom hela vår verksamhet. Detta underlättar arbetet med framförhållning. Temarådet ger stöd åt redaktören i arbetet med *Hemträdgården* och andra utgivningar.

SAMVERKAN MELLAN STYRELSE OCH KANSLI. Råden har inrättats för att främja effektivt samarbete, tydlighet i roller och ansvar, samt att fokusera på specialområden som kräver extra uppmärksamhet och expertis. Arbetet syftar till att öka insikten och förståelsen mellan styrelse och kansli, erbjuda flexibilitet genom möjligheten att bilda temporära grupper, och stimulera kreativa lösningar genom specialiserade diskussioner. Råden, som utses av styrelsen, kan justeras under året, fungerar inte som beslutsinstanser utan fokuserar på att generera idéer, stödja kanslipersonalen och förbereda verksamhetsrelaterade frågor. De spelar en central roll i att utveckla förslag inom sina områden för att stödja förbundets övergripande mål och fungerar som viktig direktkommunikation mellan kanslipersonal och styrelse. ■

- Vi initierar, utvecklar, tillgängliggör och sprider kunskap om hållbar odling och livsstil.
- Vi inför ett arbetsutskott – Temarådet, som arbetar utifrån ny metod.
- Vi opinionsbildar för hållbar odling och trädgårdskultur.

Hemträdgården

Hemträdgården utkom med sex nummer om vardera 68 sidor. *Hemträdgården* inspirerar på ett lustfyllt sätt läsarna att odla sin trädgård, att göra rätt saker i trädgården, att främja biologisk mångfald, gynna biodiversitet samt minska sådant som kan ge negativ miljöpåverkan.

I varje tidning har vi fått följa året i trädgården hemma hos odlare med mycket stor kunskap och erfarenhet. I varje nummer har, på ett initierat sätt, en trädgårdsfågel presenterats i ord och bild. Serien projekt självhushållning i trädgården har fortsatt under året. Fördjupande växtporträtt har presenterats om pioner, rutor, hortensior palmer i Sverige, rosor, liljor, bergvallmor liksom odlingsråd för sandsenap, meloner, salladskål och olika frönhyeter.

Hemträdgårdens spanare har testat torvfria köpejordar och resultatet har presenterats i tidningen, vilket har kompletterats med två artiklar om torv. Reportage om

tobaksodlingens historia, engelska Chelsea Flower Show och odlings teknik ”odla i sand” är några andra exempel samt ett stort reportage om hur man kan klimatdesigna trädgården och plantera träd för klimatet.

I varje nummer svarar rådgivarna på läsarnas trädgårdsfrågor. Äpplets magiska betydelse och reportage om en person som smakat alla äpplen i pomologin. En djupdykande artikel om maskrosen och dess nytta för pollinerande insekter. Samt flera trädgårdsreportage.

Swartling & Bergström Media AB har ansvarat för annonsförsäljningen. Annonsintäkterna minskade förra året till 405 802 kronor (från 446 000 kr år 2022). Vi hade en bilaga under 2023. *Hemträdgården* behåller sin status som en attraktiv tidning att annonsera i, ändå minskade försäljningen under 2023 på grund av ekonomisk osäkerhet i omvärlden och budgetnedskärningar inom annonsering.

HEMTRÄDGÅRDEN 2023

Hemträdgården har under 2023 tryckts hos Ljungbergs tryckeri AB i Klippan, som producerar miljöanpassade trycksaker och *Hemträdgården* är miljömärkt med Svanen. Tidningen distribueras av Postnord och märks med Klimatekonomisk Posttidning de gånger ingen bilaga medföljer tidningen och vi därmed har full kontroll över produktionen. Förbundet har fattat beslutet att trycka tidningen i Sverige för att minimera miljöpåverkan genom att undvika onödiga koldioxidutsläpp.

Denna strategi bidrar till att stödja den svenska arbetsmarknaden. Under året ökade tryckkostnaden med 10 procent mot föregående år och vi har i lång tid sett en uppåtgående trend. En upphandling mot tryckerierna gjordes för att minska priset till kommande år.

Chefredaktör och ansvarig utgivare är Christina Säll. I november gick vi ut med annons och påbörjade rekryteringsarbetet inför anställning av en ny redaktör 2024.

Tidningens formgivning görs av Lasse Mellquist Layout HB. Under året har en varsam omgörning av tidningens framsida genomförts, liksom av innehållssidan och vinjetteringen inne i tidningen.

Upplagan kontrolleras av TS-statistik med den förenklade redovisningen. *Hemträdgården* går även att läsa digitalt för våra medlemmar, en stor medlemsförmån. → svenskttradgard.se/hemtradgarden/. ■

Christina Säll presenterar tidningens tillverkningsprocess under fullmäktigemötet.

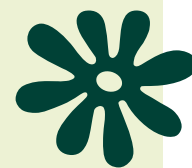
DIGITAL TIDNING

Under hösten påbörjades arbetet att lägga upp *Hemträdgården* till plattformen Prenly som kommer vara tillgänglig för medlemmarna från och med tidning nummer 1 2024.

Rådgivningen

Rådgivarna Lise-Lotte Björkman och Henrik Bodin svarade på trädgårdsrelaterade frågor genom e-post och telefon, med totalt cirka 1 500 frågor under året. Omkring 60 % av dessa frågor mottogs via e-post och vårt formulär på hemsidan, medan de resterande 40 % kom via telefon. Antalet är relativt oförändrat trots ökad digitalisering. Rådgivarna svarar på frågor som inkommer via FOR och är med och utvecklar rådgivningsarbetet. De vanligaste förfrågningarna rörde ämnen som växtskydd, beskärning och odlings-teknik, men frågorna spände över ett brett spektrum. Vår rådgivning vilar på en hållbar ekologisk grund, och några av de mottagna frågorna publiceras i tidningen *Hemträdgården*, i FOR:s frågedatabas och på vår hemsida i form av aktuella frågor. För att stödja och träffa trädgårdsföreningar, genomförde rådgivarna 12 subventionerade besök under året och höll föreläsningar, med prioritet på föreningar som inte haft besök på ett tag. Rådgivarna var aktiva under evenemang som trädgårdsmässan Nordiska Trädgårdar, där de erbjöd trädgårdsrådgivning.

Rådgivarna skriver faktatexter samt artiklar i varje utgåva av *Hemträdgården*, där aktuella trädgårdsfrågor behandlas av både allmänt och specifikt intresse. ■

Rådgivarna
Henrik Bodin och
Lise-Lotte Björkman.

Foto Anna-Karin
Fallheden.

TRÄDGÅRDSRÅDGIVARNAS FÖREDRAG I FÖRENINGARNA 2023

4 februari	Vårgårda Trädgårdsförening. Trädgårdsdag med flera föreläsare. Ta tillvara regnvatten och förbereda trädgården för extremväder.	Henrik Bodin
16 februari	Siljansbygdens Trädgårdssällskap. Ta tillvara regnvatten och förbereda trädgården för extremväder.	Henrik Bodin
16 februari	Sjuntorpsbygdens Trädgårdsförening och Trollhättans Trädgårdsförening. Trädgårdsplanering – vägen till en lyckad trädgård!	Lise-Lotte Björkman
3 mars	Katrineholms Trädgårdsförening. Förökning av trädgårdsväxter.	Henrik Bodin
4 april	Sällskapet Hortikulturens vänner. Ta tillvara regnvatten och förbereda trädgården för extremväder.	Henrik Bodin
8 april	Adolfsbergs Trädgårdsförening, Örebro. Änglajorden finns den? En bra jord är grunden för välmående växter.	Lise-Lotte Björkman
6 september	Nacka-Värmdö Trädgårdssällskap. Trädgårdsdrömmar.	Lise-Lotte Björkman
27 september	Knivstabygdens Trädgårdssällskap. Odlar bär – vanliga arter och bra sortval.	Lise-Lotte Björkman
5 oktober	Siljansbygdens Trädgårdssällskap. Fråga en trädgårdsrådgivare.	Lise-Lotte Björkman
18 oktober	Hallands Trädgårdsförening. Trädgårdens växtskydd – de besvärliga skadegörarna.	Lise-Lotte Björkman
18 oktober	Karlstads trädgårdssällskap. Förökning av trädgårdsväxter.	Henrik Bodin
19 november	Jössebygdens trädgårdsförening. I huvudet på en trädgårdsrådgivare.	Lise-Lotte Björkman

Faktabladen

Under hemsidans flik ”Här hittar du alla våra faktablad” återfinns en samling faktablad som täcker grundläggande kunskap för trädgårdsodlare som vill odla ekologiskt och hållbart. Faktabladen innehåller information om en mängd olika ämnen, från gödsling med urin till odling av vilda växter och hantering av invasiva arter. De revideras löpande för

att inkludera aktuella trädgårdsfakta. Under året publicerades två nya faktablad, *Miljövänliga val kräver kunskap* av Izabella Rosengren i samarbete med Koloniträdgårdsförbundet och *Odlar vilda växter i trädgården*, av Erik Hansson i samarbete med projektet Rikare Trädgård.

Faktablad nr 45 och 46.

Foto iStock.

ÅRETS
TRÄDGÅRDSSPANING

Torvfri eller torvbaserad jord?

Trädgårdsspaningen

Trädgårdsspanarna, vår medborgarforskning är nu i sitt 22:a år och fortsätter att ge värdefull konsumentinformation och odlingstips genom sina tester.

Under 2023 utförde trädgårdsspanarna en jämförelse mellan torvfri och torvbaserad jord från samma leverantörer. Testet inkluderade produkter från Weibulls, Rölunda och Hasselfors, med 118 anmälda deltagare från hela Sverige. Trots utmaningar med jordleveranser genomfördes 109 spaningar. Spanarna odlade plantor under lika villkor i både torvfri och torvbaserad jord, observerade vatten- och näringstillförsel samt plantornas utveckling. Den torvfria jorden, bestående av bland annat barkmull och fibermull, krävde initialt mer vatten och näring men visade slutligen jämförbara resultat med den torvbaserade jorden, som innehöll traditionella ingredienser som torv och kalksten. Växttillväxt, bladfärg samt blom- och fruktsättning var något bättre

i den torvbaserade jorden i början, men skillnaderna minskade

över säsongen. Spanarna noterade dock att fortsatt produktutveckling är nödvändig för den torvfria jorden. Intresset för fortsatt användning av torvfri jord varierade bland spanarna. Spaningen gav varierat resultat men flera var positiva till miljövänligare alternativ. Spanarna experimenterade även med en tredje planta i egen jordblandning, vilket ofta gav likvärdigt eller bättre resultat jämfört med kommersiella jordar. Rapporten understryker utmaningarna med att ersätta torv med mer hållbara material, men också möjligheten för fritidsodlare att bidra till en minskad miljöpåverkan genom att välja eller skapa egna torvfria jordblandningar. Hela rapporten från spaningen finns att läsa i *Hemträdgården* nummer 6 2023 och på vår hemsida. Där finns även

en film från trädgårdsspaningens live-sändning som genomfördes, tillsammans med trädgårdsrådgivare Lise-Lotte Björkman, den 11 december.

Under året gjordes en bonusspaning där medlemmar och andra uppmanades att digitalt inkomma med sina erfarenheter om fiberdukar för kulturtäckning. Vilka är hållbara och vilka ska man undvika var frågor vi ville ha hjälp med att besvara. Sammanställning av resultatet presenteras under 2024 för alla att ta del av inför odlingsäsongen. ■

Tomatplantor från årets trädgårdsspaning. Foto Lise-Lotte Björkman.

Branschdag Trädgård på Alnarp

I samarbete med FOR har vi nyetablerat kontakt med Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), för att initiera examensarbeten. Under Branschdag Trädgård på Alnarp i november deltog vi med en monter, där två av våra styrelsemedlemmar interagerade.

Huvudsyftet var att marknadsföra RST till studenter men också att träffa branschfolk och SLU-anställda. Förhoppningen är att studenter ska välja att göra sitt examensarbete med koppling till fritidsodlingen.

Hemsidan ”Hållbar trädgård”

Vår hemsida har nyligen lanserat avdelningen ”Hållbar trädgård” med syftet att göra det enklare att upptäcka och ta del av all vår trädgårdskunskap samt förbundets aktiviteter. Denna avdelning är utformad med en klar och inbjudande struktur som uppmuntrar till fördjupad läsning och kommer att utvecklas och växa över tid. Redan nu har avdelningen lockat till sig en betydande mängd trafik från Google, vilket bådär gott för möjligheten att sprida kunskap och attrahera nya medlemmar.

Från kursen Grönt Kort för fruktträdsbeskärare. Foto Christina Säll.

Grönt Kort för fruktträdsbeskärare

Från starten har RST betonat fruktträdens roll i den privata trädgården, både som bärare av kultur och matproducenter, samt deras betydelse för den biologiska mångfalden i vårt kulturlandskap. För att säkerställa att ett fruktträd trivs och producerar rikligt, är rätt skötsel viktig.

För att förmedla insikter om bra vård och underhåll av dessa träd, håller förbundet beskärningskursen Grönt Kort. Kursens mål är att bredda kunskapen om hur fruktträd bäst tas om hand. Ambitionen är att kursdeltagarna ska tillämpa denna kunskap i privatträdgårdar, och därmed bidra till förbättrad omsorg om landets fruktträd.

Under året utbildades 32 nya fruktträdsbeskärare. Kursen bestod av två delar, en i februari och en i september, totalt 8 dagar. Utöver det, genomfördes en tvådagars fortbildningskurs med totalt 14 deltagare. Kursen ska bära sig själv ekonomiskt utan att belasta den övriga verksamheten ekonomiskt. Henrik Bodin har det administrativa ansvaret samt ansvar för att utveckla kursen och förmedla kunskapen till eleverna. Hans tjänst finansieras av kursen. ■

Grönt Kort. Foto Christina Säll.

Zonkartan

Vår numera väl kända zonkarta, är en geografisk härdighetsreferens som är viktig för alla som rekommenderar och använder vedartade växter. Zonkartan indelar Sverige i zoner med olika förutsättningar för odling, från zon 1 med de gynnsammaste till zon 8 där mycket lite odling försiggår. Länsvisa, mer detaljerade, zonkartor visar hur landskapets företeelser påverkar odlingsförutsättningarna.

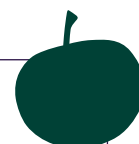
Det är viktigt att förstå att zonkartan är en grov indelning och att även mikroklimat påverkar odlingsförutsättningarna, vilket kan göra stor skillnad för växters överlevnad och utveckling. Den svenska zonkartan fungerar fortfarande mycket väl trots klimatförändringar.

→ Zonkartan finns även i digital form.

Äpplets dag

Den 25 september firas Äpplets Dag med fokus på att hylla och sprida kunskap om det svenska äpplet, vikten av att bibehålla en utökad äppelodling i Sverige, bevara vår rika äppelkultur och att skydda vår genetiska mångfald för framtida generationer. Årets aktiviteter engagerade många över hela landet genom föreningsaktiviteter, äppelmusterier och plantering av nya äppelträd med mera. Uppmärksamhet kring dagen bidrog till att främja kunskap om hållbar trädgårdskultur och biologisk mångfald.

Våra kampanjer genom sociala medier skapade ett ökat engagemang, där deltagare delade med sig av sina arrangemang, erfarenheter och recept under #äppletsdag.

3

Kunskapsöverföring till kommande generationer

- Vi tillgängliggör kunskap om odling för och med barn.
- Vi uppmuntrar och inspirerar till odling.
- Vi opinionsbildar för mer odling i skolan.

Foto Öjebygdens förskola, Edsbyn.

ODLA UNGA ODLARE – LÄRANDE FÖR LIVET. Odlare unga odlare arbetar med att stötta de pedagoger, vårdnadshavare och trädgårdsföreningar som vill ge barn möjlighet till att upptäcka de livsförändrande fördelarna med odling, trädgårds- och skogsträdgårdsarbete samt stimulera och inspirera barn till att börja odla. Vi uppmuntrar våra trädgårdsföreningar att involvera barn och unga i sin verksamhet genom att dela erfarenheter av

Potatiskampanj. Foto iStock.

aktiviteter och ger ekonomiskt stöd i form av bidrag till föreningar som arbetar med denna viktiga fråga. Tack vara bidrag från Naturvårdsverket har vi haft en anställd som arbetat halvtid med denna del av verksamheten.

” Under 2023 har vi fortsatt arbetet med att bygga upp en kunskapsbank, där de som vill odla med barn kan finna inspiration och förslag på aktiviteter.

I kunskapsbanken finns material anpassat för skolan, trädgårdsföreningarna och familjer, men även material riktat direkt till barn. Vi delar med oss av den kunskap som finns inom förbundet och kunskap från andra aktörer och samarbetspartners. Kunskapsbanken är öppen för alla och finns tillgänglig på [→ svensktradgard.se](https://svensktradgard.se).

Vi har inlett ett samarbete med Maria Hammarsten, doktorand i pedagogiskt arbete i naturvetenskapens didaktik vid Institutionen för didaktik och pedagogisk profession, Göteborgs universitet. Maria har forskat på barns pedagogiska utomhusmiljöer, utomhuspedagogik, utomhusundervisning och lärande för hållbarhet och tror att barn är kapabla och kan påverka. Därför utför hon forskning tillsammans med barnen och försöker se det från deras synvinkel. Tillsammans med Maria håller vi på att ta fram en lärarhandledning och lärobok för lärare och fritidslärostudenter om hur de på olika sätt kan implementera odling i skolan. Boken planeras att bli klar under 2024 och tar upp goda pedagogiska aspekter hur en skolträdgård kan designas oavsett om det är en traditionell skolträdgård, skogsträdgård, sinnesträdgård eller hydroponisk odling anpassad för klassrum. Därtill innehåller boken information om skötsel, växtval utifrån växtzon och förslag på hur skolträdgården kan involveras utifrån olika skolämnen. Vi vill påvisa att skolträdgården kan vara ett levande klassrum, som en praktisk lärobok där barn kan få lära sig grunderna för odling – en ovärderlig kunskap för dagens omställning till hållbarhet. Vi beskriver hur skolträdgården ska vara tillgänglig för alla oavsett ålder, kön, behov eller funktionsnedsättningar.

Under året har vi genomfört en större kampanj med fokus på att få barn att testa att odla egen potatis. Potatis har delats ut till barn under mässan, Nordiska Trädgårdar och på Nolia trädgård i Umeå, samt skickats ut till de skolor och förskolor som är anslutna till förbundet.

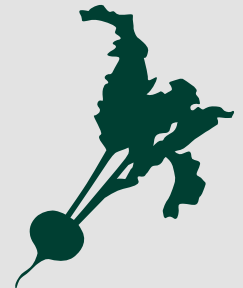
Odling pågår. Foto Öjebygdens förskola, Edsbyn.

Hemsidan "Odling med barn".

Feodor. Foto Cecilia Andersson, mamma.

Feodor är en odlingsinspiratör. Han tycker om att odla och att äta det och visa andra.

RIKSFÖRBUNDET REGISTRERADE
UNDER 2023 VARUMÄRKET

**"Odling unga odlare
– ett lärande för livet"**

Under 2023 hade vi 53 skolor anslutna.

RST:s initiativ "Odling unga odlare – ett lärande för livet", har en stark koppling till miljö- och klimatmålen. Genom att främja trädgårdsodling bland barn och unga, bidrar vi till att uppfylla flera av de globala målen för hållbar utveckling, särskilt de som rör miljöskydd, hållbar livsstil och utbildning för hållbar utveckling.

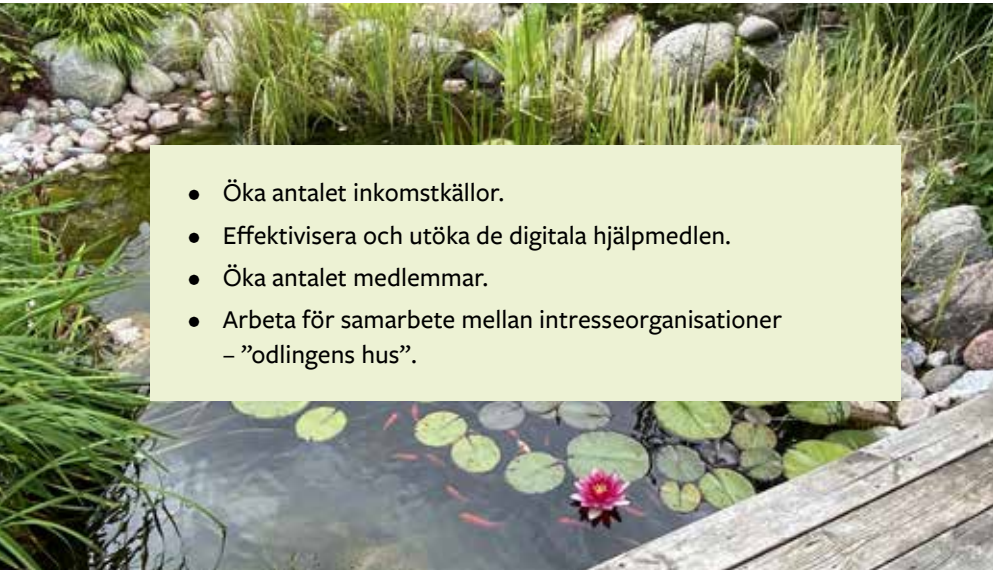
Att odla med barnen är att odla för framtiden och en viktig del av

förbundets verksamhet som bidrar inte bara till att främja hälsa och samhörighet utan är också ett viktigt bidrag till att uppnå miljö- och klimatmålen. Genom att engagera nästa generation i odling, bidrar RST till en hållbar framtid där barn och unga är välinformerade och engagerade. Detta stärker kopplingen mellan utbildning, hållbarhet och klimatengagemang, vilket är avgörande för att säkerställa en grönare och mer hållbar värld för framtida generationer. ■

Vinnare av potatisutmaningen. Foto Öjebygdens förskola, Edsbyn.

4 Positiv ekonomi

- Öka antalet inkomstkällor.
- Effektivisera och utöka de digitala hjälpmedlen.
- Öka antalet medlemmar.
- Arbeta för samarbete mellan intresseorganisationer – ”odlingens hus”.

Trots de ekonomiska utmaningarna som lågkonjunkturen och kostnadshöjningar medförde för oss alla 2023, har förbundet lyckats ta sig genom året utan att gå med förlust. Vi har anpassat oss till förändrade ekonomiska förhållanden utan att kompromissa med våra kärnvärden genom att vara återhållsamma, återanvända befintligt material, minska på fysiska utskick och ett fokus på att hitta lösningar för lägre

kostnader. Även små förändringar gör skillnad. Vi är inte i mål med de planerade digitala medlemskortet men vi har fått på plats möjligheten att betala via Swish eller kort vid nyanmälan av medlemskap, arbetat för att både förbundet och våra föreningar kan spara in på portokostnader genom att använda medlemsregistret arcMember för informationsutskick till medlemmarna. Årets påminnelse gick först

ut via e-post. Vi har behållit våra medlemmar och en nyckelfaktor har varit vårt fokus på att skapa mervärde för både medlemmar och föreningar. Genom att erbjuda exklusivt innehåll, specialiserad rådgivning och unika medlemsförmåner har vi lyckats upprätthålla ett bra medlemsengagemang och har attraherat nya medlemmar intresserade av trädgård och hållbarhet. Förbundet har inte tappat medlemmar under 2023.

Inför 2023 har vi aktivt sökt och fått organisationsbidrag från Naturvårdsverket som möjliggjort att vi kunnat arbeta ännu mer med kunskapsspridning om hållbar, klimatsmart ekologisk odling. Effektiva kampanjer har gett trafik till vår webbutik och vårt arbete.

För att undersöka framtida besparingar har vi inlett ett samarbete med Koloniträdgårdsförbundet. Vi har tillsammans försökt identifiera våra respektive verksamhetsbehov och bland annat diskuterat gemensamma lokaler och gemensam upphandling av tidskrifter. ■

Foto iStock.

90-konto

Riksförbundet Svensk Trädgård innehar ett 90-konto, vilket innebär att är anslutna till och kontrolleras av Svensk Insamlingskontroll. De tilldelar 90-konton endast till de insamlingsstiftelser och organisationer som möter deras krav på ansvarsfull skötsel av insamlingar.

Innehav av ett 90-konto fungerar som en kvalitetssäkring och försäkrar givarna att deras bidrag hanteras på ett ansvarsfullt sätt och når de tänkta ändamålen. Under året har vi fått bidrag till projektet Odlas unga odlare.

TOPPLISTA FÖRSÄLJNING 2023

1. Växtbiologi
särtryck	247
2. Trädgårdens
klimatnytt	175
3. Lilla julpaketet
medlemskap, fröer	124
4. Växter för torra lägen
särtryck	114
5. Lär känna jorden
särtryck	86

Särtrycket
Växter för torra lägen.

Broschyren
Trädgårdens klimatnytt
och betydelse för biodiversiteten.

Vår webbutik

Vår nätbutik erbjuder ett sortiment av skrifter och produkter inklusive tidigare nummer av tidningen *Hemträdgården*, kurslitteratur, trädgårdsutrustning och gåvor. Det finns särskilda kategorier för *Hemträdgården*, kunskap och föreningsmaterial. Produkterna är i första hand inriktade mot medlemmar i Riksförbundet Svensk Trädgård, som får rabatt, men också mot en trädgårdsintresserad allmänhet.

Under 2023 noterades en påtagligt ökad aktivitet i butiken, med

totalt 20 836 besökare, vilket är en ökning med 5 300 jämfört med året innan. Omsättningen översteg 300 000, fördelat över 941 beställningar, vilket är en signifikant höjning från tidigare år.

Under vår julkampanj i december fick vi 240 beställningar. Utöver våra egna varor säljer vi gåvomedlemskap och presentkort. Vi har dessutom agerat återförsäljare för boken om invasiva växter

Medlemskap
stora/lilla julpaketet
ökade med 110%

UNDER 2023

på uppdrag av FOR. Liksom föregående år var särtrycket *Växtbiologi* vår mest populära produkt, men gåvomedlemskapet

”lilla julpaketet” kom starkt som vår näst mest sålda artikel.

Nytt i år var att vi sålde en bok till intäkt för Odlå unga odlare. Boken var en donation till förbundet och intäkterna gick oavkortat till projektet. ■

Genomförda kampanjer

- Odlingsutmaning för barn #potatis2023.
- *Trädgårdens klimatnytt*.
- Pilot Blomsterlandet (Kalmar, Enköping, Umeå).
- 90-konto (Bulldog Media och i *Hemträdgården*).
- Bli medlem – vårkampanj.
- Bli medlem – halvårskampanj.
- Webbutik – 15 % i webbutiken mars-maj.
- *Torra lägen* – särtryck.
- Äppelaffisch.
- Sluta kratta.
- Bli medlem – julkampanj.
- Webbutik – julkappstips.

Samhällsnytta och påverkansarbete

RST bidrar till att främja fritidsodling, förbättra trädgårdskulturen och boendemiljöer med ett starkt fokus på hållbar, ekologisk odling. Vi strävar efter att sprida kunskap för att ge medlemmar och allmänhet verktyg för att göra miljövänliga och klimatsmarta val i sina trädgårdar. Genom samarbete med våra systerorganisationer inom Fritidsodlingens Riksorganisation (FOR), lyfter vi fram trädgårdens och hortikulturens viktiga roll för samhällets positiva utveckling. Vi är engagerade i Elitplantstationen, E-planta och POM (Programmet för Odlad Mångfald) för att uppmärksamma och bevara biologisk mångfald.

Ulf Nilsson, Fritidsodlingens Riksorganisation. Foto FOR.

Vårt engagemang via FOR

Fritidsodlingens Riksorganisation, FOR, som fungerar som ett paraply för ideella fritidsodlingsorganisationer, grundades 1989 och samlar idag 19 medlemsorganisationer. RST är väl representerat i FOR:s styrelse, där vi under 2023 hade Inger Ekrem som ordförande och Helena Karlén som riksförbundets styrelserepresentant. Ytterligare information finns på FOR:s hemsida → for.se

Sedan 2002 har vi genom FOR varit medarrangörer av Nordiska Trädgårdar, den ledande mässan för fritidsodling i Norden, som hålls på Stockholmsmässan i Älvsjö. Detta evenemang speglar vår roll som fritidsodlarnas röst i samhället,

med över 75 000 medlemmar som arbetar för att skydda fritidsodlarnas intressen. Vårt avtal genom FOR med Stockholmsmässan och Nordiska Trädgårdar säkerställer att våra medlemmar får den bästa möjliga rabatten på entrébiljetter.

Med stöd från Jordbruksverket har förbundet erhållit ekonomiskt stöd för deltagande i Nordiska Trädgårdar, publicering av *Hemträdgården*, samt bidrag till rådgivningsverksamhet och föredrag, med en del av medlen öronmärkta för våra föreningar.

Läs mer om vårt arbete genom FOR i FOR:s verksamhetsberättelse för 2023. ■

Elitplantstationen, E-Planta och POM

Som en av grundarna deltar RST aktivt i Elitplantstationens arbete, med Inger Palmstierna som representant under 2023. Vårt deltagande i programgruppen för plantskoleväxter och samarbetet kring urval av gamla kulturväxter inom POM visar vårt engagemang för hållbart och friskt växtmaterial.

Detta är RST

Riksförbundet Svensk Trädgård är en ideell organisation med medlemmar i hela landet. Våra nära 150 föreningar och nätverk finns från Västerbotten till Skåne och vi har skolor och enskilt anslutna medlemmar. RST verkar för ett hållbart, hänsynsfullt odlande och uppfyllande av de nationella miljömålen. Vi sprider kunskap och bevakar fritidsodlarnas konsumentintressen och fångar upp nytt inom forskning och försöksodling.

”Vi är den självklara kunskapskällan för hållbar trädgård

Förbundet är en mötesplats för alla trädgårdsintresserade och vi främjar trädgårdskultur och ett lustfyllt odlande. Vi arbetar med att förmedla kunskap om jordhälsa, ekologisk hållbar odling och trädgårdsinspiration till våra medlemmar, föreningar och allmänhet samt arbetar för att trädgårdskunskaper ska bevaras och föras vidare.

RST bildades år 1900. I våra stadgars ändamålsparagraf står:

”Riksförbundet Svensk Trädgård är en ideell organisation – religiöst och partipolitiskt obunden. Det har sitt säte där förbundskansliet är beläget.

Förbundet ska vara en huvudorganisation för trädgårdsföreningar och deras regionala sammanslutningar, men även finnas för enskilda personer.

Förbundets ändamål är att främja den fritidsmässiga trädgårdsodlingen, verka för en allmän förbättring av trädgårdskulturen, boendemiljön, samt främjande av ekologisk odling. Förbundet vill väcka intresse för samt bevara odlingskunskaperna över generationerna.

Förbundet ska ge stöd och sprida kunskap via rådgivning och utgivning av tidskrifter och andra medier. Utifrån aktuell kunskap och interna utredningar ska Förbundet rikta initiativ till myndigheter, företag och andra organisationer, för att vidareutveckla och förbättra fritidsodlingens villkor i landet.

MILÖFOKUSOMRÅDEN

Ett rikt växt- och djurliv

Begränsad klimatpåverkan

Giftfri miljö

God bebyggd miljö

Illustrator Tobias Flygar.

Förbundet ska även främja samarbetet med alla organisationer och föreningar som verkar för fritidsodlingens utveckling.”

Vår strategi 2023–2033

Vi vet vilka positiva effekter som trädgård och fritidsodling har för individen, miljön och samhället. Vi vill att alla ska ha möjlighet att odla hållbart och vistas i inspirerande odlingsmiljöer. Vi arbetar för att underlätta kunskapsöverföring mellan generationer, skapa en lättillgänglig kunskapsbank och främja blomstrande trädgårdsföreningar – odlingsglädje i gemenskap! ■

Styrelsen 2023

Ordförande
KARINA BROZINIC
Malmö

Vice ordförande
HELENA KARLÉN
Lomma

Ledamot
ANDREAS ANDERSSON
Tollarp

Ledamot
GERTRUD LARSSON
Olofström

Ledamot
ÅSA WENNSTRÖM
Uppsala

Ledamot
JENNY SVENGÅRD
Lidhult

Ledamot
FRIDA TOLLERZ
Levide, Gotland

Ledamot
ULF FRANSSON
Tingsryd

Ledamot
BERIT ÖHMAN KRISTRÖM
Umeå

RIKSFÖRBUNDET
SVENSK TRÄDGÅRD

